

Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde

Pedagógiai Program

2022.

Tartalomjegyzék

1.	BEVEZETŐ	4
1.1	Jogszabályi háttér	5
1.2	Jövőképünk.....	5
1.3	Gyermekkép, óvodakép.....	6
2.	Helyzetelemzés.....	7
2.1	Az óvoda adatai	7
2.2	Az óvoda bemutatása	8
2.2.1	Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde, Manóvár Óvoda telephely	10
2.2.2	Pusztaszabolcs Városi Óvoda, Zsiráf Óvoda székhely	11
2.3	Személyi feltételek	12
2.3.1	Óvónőink számára a jó pedagógus kritériuma a következők:.....	14
2.3.2.	Pedagógus kapcsolatokra vonatkozó etikai normák:.....	14
2.4.	Tárgyi feltételek	15
3.	Az óvodai nevelés feladatai.....	16
3.1.	Az óvodai nevelés általános feladatai	16
3.2.	A Környezeti nevelő programhoz kapcsolódó feladatok	17
3.2.	Erkölcsei nevelés, etika	18
3.3.	Néphagyományőrzés, ünnepek, ünnepélyek	19
3.4	Egészséges életvitel alakítása, egészséges életmódra nevelés	20
4.	Különleges bánásmódot igénylő gyermek	21
4.1.	Sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, fejlesztése.....	21
4.2.	Halmazottan hátrányos gyermek fejlesztése	22
4.3	Tehetséges gyermek nevelése	22
4.4.	A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek	23
5.	Gyermekvédelem.....	23
6.	Kapcsolattartás partnereinkkel	24
6.1.	Az óvoda, mint befogadó intézmény: szülő – óvoda kapcsolat	24
6.2.	Fenntartó és az óvoda kapcsolata	27
6.3.	Az iskola és óvoda közötti kapcsolat	27
6.4.	Könyvtár.....	28
6.5.	Egészségügy	28
6.6.	Pusztaszabolcsi Szociális és Gyermekjóléti Intézmény	28
6.7.	Civil szervezetek	29
6.8.	Egyéb kapcsolatok.....	29
6.9.	Kapcsolatok más nevelési intézményekkel	29
7.	A pedagógiai munka dokumentációi.....	30
7.1	Dokumentumok.....	30
7.2.	Gyermekek mérése, fejlődésük nyomon követése	30
7.3.	Felnőttek ellenőrzése és értékelése.....	31
8.	Fábián Katalin: A tevékenységközpontú óvodai nevelés programja	32
8.1	Célja és feladatai:	32
8.1.1.	A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében:	34
8.1.2.	A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében:	36
8.1.3.	A nevelőhatás pedagógiai feltételei:.....	37
8.1.4.	A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként:	37
8.1.5.	A képességek szerepe a nevelési cél elérésében	38
9.	A tudatos fejlesztés feltételei:.....	40

9.1. A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei:.....	41
9.1.1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése	41
9.1.2. Az óvodapedagógus modell szerepe	41
9.1.3. Az óvónő és a dajka együttműködése	42
9.1.4. Az óvónő és a pedagógiai asszisztens együttműködése.....	42
9.1.5. A környezetben élők hatásai.....	43
10. A fejlesztés tartalma:.....	43
10.1. Játék és tanulási tevékenység	44
10.2. Társas, értékorientált közösségi tevékenység.....	48
10.3. Munka jellegű tevékenység	51
10.4. Szabadidős tevékenység.....	54
11. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE:.....	56
11. 1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások	56
11.1.1. Anyanyelv	56
11.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások:.....	58
11.2.1. Külső világ tevékeny megismerése	58
11.2.2. Művészeti tevékenységek.....	62
11.3. Mozgás	66
Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek – Testi fejlesztés, mindennapi mozgás	66
11.3.1 Mindennapi mozgás	66
12. A nevelés tervezése és időkeretei:.....	68
13. Érvényességi nyilatkozat.....	72
14. Pedagógiai program nyilvánossága.....	72
15. Legitimációs záradék.....	73
Boldogságprogram óvodánkban – Pedagógiai Programunk kiegészítése	74

„Meg kell tanulnunk a gyermek szemével látni és fülével hallani, meg kell tanulnunk a gyermek élményvilágának a szintjén beszélni. Meg kell tanulnunk mindenekelőtt azt, hogy ráálljunk a gyermek érzelmi hullámhosszára, megéljük emocionális történéseit, elfogadjuk vágyait, tiszteljük fantáziáját s mindezzel elősegítjük a szabad kommunikációt, a nyitott személyiség kibontakozását. Ennek feltétele pedig nem kevesebb, mint a gyermekbe vetett bizalom, az iránta érzett felelősség, amelyből nyílt és derűs légkörben, ésszerű szabályok között a gyermek felelőssége kicsírázik. „

(Mérei Ferenc)

1. BEVEZETŐ

Intézményünk 2015. szeptember 1 – től Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde néven működik két telephelyen egymástól kb. 5 km távolságra, a város két különböző pontján van. Manóvár Óvoda telephely 5 óvodai- és 1 bölcsődei csoporttal, a Zsiráf Óvoda telephely 4 csoporttal működik.

Az óvoda kollektívája **Fábián Katalin Tevékenységközpontú óvodai nevelési programját** 1999-től alkalmazza, mivel célja közel áll a nevelőtestület elképzeléseihez. Ezt 2009-től a **kompetencia alapú komplex óvodai programcsomag** szellemiségével egészítjük ki nevelőmunkánk során, ötvözve a két program sajátosságait.

Örökös Zöld Óvoda-, Fejér megye Zöld Óvoda Bázisintézményi, és Boldog Óvoda cím birtokosai vagyunk. Nagy hangsúlyt fektetünk a környezeti nevelésre, az egészséges életmódra, az erőszakmentes/együttműködő kommunikációra, az erkölcsi nevelésre és az illemre.

A **helyi sajátosságok megfogalmazásakor** arra törekedtünk, hogy az óvodaegység olyan nevelési programmal rendelkezzen, amely tartalmazza az óvoda küldetésnyilatkozatát, jövőképét, pedagógiai alapelveit, legfontosabb értékeit, céljait és megfelelően a jogszabályi előírásoknak.

1.1 Jogszabályi háttér

- A kormány 363/2012.(XII.17.) kormányrendelete Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 137/2018. (VII. 25.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2019. évi LXX. törvény módosította a Nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvényt
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. Rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2015. (VI. 19.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet módosításáról
- A 32/2012.(X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 2003.évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Az 1998.évi XXVI. Törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- Az 1997. évi XXXI. Törvény a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Alapító Okirat

1.2 Jövőképünk

Olyan óvodaként kívánunk működni, ahol az egyenlő hozzáférés érdekében minden gyermek esélyt kap személyiségének kibontakoztatására.

Arra törekszünk, hogy minél otthonosabb, barátságosabb, biztonságot nyújtó, élményekben gazdagabb óvodai légkört alakítsunk ki, ahova a szülők szívesen hozzák gyermekeiket, és ahol ők jól érzik magukat.

Mindezek megvalósítására a garanciát abban látjuk, hogy az itt dolgozó óvodapedagógusok szakmailag jól felkészült, nyitott, kreatív, elhivatott személyek, kik folyamatosan fejlesztik pedagógiai tudásukat, tele vannak ambícióval, lelkesek.

Nevelőtestületünk magas szintű együttműködéssel, problémamegoldó készséggel folyamatosan figyel partnerei jogos igényeire, annak érdekében, hogy közös erőfeszítéssel pedagógiai programunk koncepciói megvalósuljanak. Partnereink észrevételeit figyelembe vesszük, s a felmerülő problémákat a lehető legrövidebb úton orvosoljuk.

Korszerű nevelési gyakorlatunkat és annak egyes elemeit, „Jó gyakorlat” formájában tesszük közzé, arra törekszünk, hogy intézményünk innovációi széles körben is hozzáférhetőek és ismertek legyenek.

Belső Önálló Intézményi Innovációink:

Zsiráf Óvoda székhely:

- Nyitva van az Aranykapu
- Tűzoltó hét
- Víz hete

Manóvár Óvoda telephely:

- Dióverés témahét
- Márton témahét
- Farsang témahét
- Mihály napi vásár témahét

Átfogó Intézményi Innovációink:

Zsiráf Óvoda székhely:

- Környezeti nevelés lehetőségei az óvodában

Manóvár Óvoda telephely:

- Szülő – Óvoda kapcsolattartás a Manóvár Óvoda Telephelyen

1.3 Gyermekkép, óvodakép

Az óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, s mint ilyen, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik. Nem passzívan szemléljük a gyermekek fejlődését, hanem a cél a gyermeki személyiség harmonikus, sokoldalú fejlesztése, az életre való felkészítés. Mindezt az életkori, egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével, differenciált fejlesztéssel igyekszünk megvalósítani. Helyi pedagógiai programunk nevelés és gyermekközpontú. A szabály és szokásrendszer állandósága tapasztalataink szerint növeli a gyermekek biztonságérzetét. Tevékeny tapasztalatszerzés útján jutnak új ismeretekhez.

Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést (esélyegyenlőséget), hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön és csökkenjenek meglévő hátrányai. Kiemelt feladatunknak tekintjük a különleges bánásmódot igénylő gyermekek gondozását, inkluzív, integrált fejlesztését. Elfogadjuk, hogy minden gyermek más. Fontos feladatnak tekintjük, hogy óvodásaink a legjobb képességeikhez mérten, az iskolai életre felkészülten kerüljenek ki intézményünkéből. Törekszünk arra, hogy megfelelő figyelmet kapjanak az egyéni képességek, megfelelő alap nyíljon a tehetség kibontakoztatására. Olyan kompetenciákat sajátítsanak el a gyermekek, amelyek megalapozzák az élethosszig tartó tanulást, ezáltal alkalmassá váljanak napjaink elvárásainak.

2. Helyzetelemzés

2.1 Az óvoda adatai

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde

Székhely: 2490 Pusztaszabolcs, Deák Ferenc u. 21/1.

Tel/fax: +36 25 273 047

OM azonosító: 201777

E-mail: pszabovoda@gmail.com

Az óvoda telephelye:

Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde Manóvár Óvoda telephelye

2490 Pusztaszabolcs, Velencei u. 65.

Tel/fax: +36 25 273 056

Óvoda fenntartója és címe:

Pusztaszabolcs Város Önkormányzata

2490. Pusztaszabolcs, Velencei u. 2.

Az alapító okirat száma, kelte: 254-8/2019

2.2 Az óvoda bemutatása

Partnerközpontú intézményként, sikeresen **kialakítottuk a Comenius 2000 Minőségfejlesztő Program I. intézményi modelljét**, melyet a helyi **Minőségirányítási Programba** beépítettünk. A partneri igényeket összevetettük a pedagógiai programmal és kimondhatjuk, hogy az intézménnyel szembeni elvárások megegyeznek a programunkkal, a kitűzött célok azzal összhangban vannak, elvi eltérést sehol nem tapasztaltunk.

Hangsúlyos szerepet kap a kompetencia alapú fejlesztés, mely lehetőség biztosít:

- a képességfajták képességszintek szerinti fejlesztésére;
- a gyermekek neveltségi szintjét és fejlettségét figyelembe vevő differenciált fejlesztésre;
- az óvoda-iskola átmenet, a befogadó pedagógia, a játék, az érzelem és az erkölcs új tartalmú megközelítésére;
- saját kompetens személyiséggé válási folyamatának a megsegítéséhez.

A megismert és átvett jó gyakorlatok alkalmazása során lehetőség nyílik az új módszerek, eszközök kipróbálása a hatékonyabb fejlesztés érdekében.

2011. év óta **előminősített referencia intézmény** lettünk. Referencia intézményként, egyedi, más intézmények számára is példaértékű, működésében koherens, befogadó, gyermekközpontú pedagógiai gyakorlattal, szervezeti innovációval rendelkező, és ezt szolgáltatásaiban publikálni, valamint átadni képes óvoda vagyunk.

Nevelési gyakorlatunkat és annak egyes elemeit „Jó gyakorlat” formájában tesszük közzé, arra törekszünk, hogy intézményünk innovációi széles körben is hozzáférhetőek és ismertek legyenek.

Referencia területeink:

Zsiráf Óvoda székhely:

- Ökoiskolai/-óvodai, egyéb környezetpedagógiai program alapján dolgozó intézmény, referenciahely
- Saját fejlesztésű alternatív program szerint működő, a modernizáció területein mintaközvetítő intézmény.

Manóvár Óvoda telephely:

- Kompetencia alapú nevelési, oktatási, programot átfogóan, mintaadóan alkalmazó intézmény, referencialhely

Telephelyenként 2- 2 Jó gyakorlat készült:***Zsiráf Óvoda székhely:***

- EMK-az együttműködő kommunikáció az óvodában
- Környezetvédelem az újrahasznosítás jegyében

Manóvár Óvoda telephely:

- Néphagyományőrzés
- „Varázs kezek” Barkácsolás a négy őselem jegyében

Kiemelt feladatként kezeljük:

- a környezeti nevelést
- környezettudatos magatartás kialakítását,
- a teljes körű egészségfejlesztést,
- tehetséggondozást,
- a családok segítségét,
- a közös gondolkodást és együttműködés a szülőkkel,
- a szocializáció elősegítését,
- az erkölcsi nevelést,
- a néphagyományőrzést,
- a gyermekvédelmet,
- az anyanyelvi nevelést,
- az erőszakmentes együtt működő kommunikációt.

A kiemelt feladatokon túl fontosnak tartjuk:

- a nehezen szocializálható,
- lassabban fejlődő,
- alacsonyabb fejlettségi szinten álló,
- érzékszervi, beszéd, értelmi vagy mozgássérült,
- a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése
- a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű,
- az elhanyagolt,

- a kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek nevelését, ami speciális ismereteket, sajátos törődést igényel szükség esetén szakemberek bevonásával.

Továbbá hangsúlyos feladat az inkluzív-, az integrált nevelés a migráns, multikulturális, interkulturális gyermekek fejlesztése, de fejlesztőmunkánkat áthatja a gyermeki szükségletek figyelembe vétele, s hisszük, hogy minden gyermek MÁS.

Az óvodai élet színesebbé tétele érdekében **speciális szolgáltatásokat** is biztosítunk, melyek a következők:

- külön torna
- kézműves napok
- dalos népi játékok
- feszültségoldó, kapcsolatteremtő technikák-együttműködő kommunikáció
- élményszerző kirándulás, évente 2 alkalommal
- hittan

Ezeket a külön foglalkozásokat a gyermekek napirendjébe beépítve, nevelési időben szervezzük. A jelentkezés önkéntes, a családoknak anyagi terhet nem jelent.

Az óvodapedagógusok nyitottak az innovációra, továbbképzéseken vesznek részt, önképzést folytatnak, aktívan bekapcsolódnak a közéleti munkába.

Mindkét telephely **Örökös Zöld Óvoda** cím birtokosa.

2.2.1 Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde, Manóvár Óvoda telephely

Az intézmény II. sz. Napköziotthonos Óvoda néven 1966. október 10.-én nyitotta meg kapuit. Két csoportos óvodának épült. 1986 októberében 4 csoporttal bővült, mert a nagyközségben a gyermek létszám megnőtt. 1994-ben a lapos tetejű épületre magas tető került. A 150 férőhelyes az intézményben 6 tágas csoportszoba, és egy jól felszerelt tornaszoba biztosítja a gyermekek számára az esztétikus környezetet (jelenleg 5 óvodai-, és egy bölcsődei csoport üzemel). A Velencei úti telephely hivatalos neve a dolgozók döntése és a fenntartó jóváhagyása után 2003 szeptemberétől Manóvár Óvoda lett.

A belső tereket, a csoportszobákat az ügyes kezű óvónők dekorációi díszítik. Ezek leginkább természetes anyagokból készült képek, használati tárgyak, egyéb eszközök, amivel szeretnénk a gyerekek ízlését, szépérzékét is formálni.

Játékkészletünk sok képességfejlesztő eszközzel rendelkezik, melyek kiválóan alkalmasak a tevékenykedtető, differenciált, egyéni fejlesztésekre.

Nagyon jól felszerelt tornaszoba áll a gyermekek rendelkezésére. A nagy tér és a sok eszköz nyújtotta lehetőségek kihasználása maximális. Szervezett foglalkozások keretében heti 2-3 alkalommal minden csoport igénybe veszi a tornaszobát.

Az udvara tágas, füves, napos és árnyékos terület egyaránt megtalálható. Az udvari játékok természetes anyagokból készültek, amelyek a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálják, megfelelnek testméretüknek, ezzel biztosítva egészségük megőrzését, mozgás- és játékigényük kielégítését. A biztonság érdekében a mászóakák alá ütéscsillapító gumitégla került.

2016 óta Fejér megye Zöld Óvoda Bázisintézménye.

Az alábbi munkaközösség működik a telephelyen:

- Anyanyelvi munkaközösség

Az óvodai telephely saját alapítvánnyal rendelkezik:

- Manóvárért Óvodáért Alapítvány

A Manóvár óvoda telephely saját készítésű jó gyakorlatai:

- Néphagyományörzés
- „Varázs kezek” Barkácsolás a négy őselem jegyében

2.2.2 Pusztaszabolcs Városi Óvoda, Zsiráf Óvoda székhely

Az óvoda 1942-ben nyílt meg Napköziotthonos Óvoda néven az akkori Vöröshadsereg úton, 1994 decemberében költözött az új, - jelenlegi - épületbe, ahol 4 csoporttal, 100 férőhellyel működik, 5 400 m²-en fekszik, ebből az óvoda épülete 850 m². 2006 - ban a kollektíva a Zsiráf Óvoda nevet választotta, mivel a zsiráfnak szimbolikus jelentése van az erőszakmentes/együtt érző kommunikációban.

Az udvar kialakítása kertészmérnök segítségével történt – arborétum jellegűre - a tájkörzet természeti adottságaihoz igazodó fa- és cserjefajtákból álló vegetáció került beültetésre,

emellett virágos kert és gyümölcsös is tartozik az óvoda keréhez. Az óvoda mászókaí természetes anyagokból készültek.

Csoportszobák tágasak, világosak, a kreatív óvónőknek köszönhetően esztétikusak. A cél, hogy minél otthonosabb, barátságosabb, élményekben gazdagabb óvodai légkör alakuljon ki, ahová a szülők szívesen viszik a gyermekeiket, és ahol ők jól érzik magukat. Az eszközállomány elemzésekor feltétlenül ki kell emelni azokat az óvónők által készített játékokat, eszközöket, amelyek az egyéni fejlesztés során fontos szerepet kapnak az óvodai tevékenységekben.

2013 óta végre tornaszoba áll a gyermekek rendelkezésére, így biztosítunk a számukra minél több mozgás lehetőséget.

2006 óta az **erőszakmentes kommunikáció minta óvodája** a Zsiráf Óvoda telephely.

Az Erőszakmentes Kommunikáció (EMK) politika- és vallásmentes, az egyetemes emberi érzések és szükségletek nyelve. Ez **a szeretet nyelve**, ennek használata során képesek leszünk az együttérzést, az együttműködést és a harmóniát kialakítani, fejleszteni.

A konfliktusokat úgy tudjuk megoldani, hogy közben **erősítjük egymás megértését és kölcsönös bizalmát**.

Kapcsolatainkban képesek leszünk felhasználni **az empátia gyógyító erejét**. **Megtanuljuk, hogyan tegyük az életet szebbé** magunk és mások számára.

Az alábbi munkaközösség működik a telephelyen:

- Természetjáró- környezetvédő munkaközösség

Az óvodai telephely saját alapítvánnyal rendelkezik:

- Zsiráf Alapítvány

A Zsiráf óvoda telephely saját készítésű jó gyakorlatai:

- EMK – erőszakmentes/együttműködő kommunikáció az óvodában
- Környezetvédelem az újrahasznosítás jegyében

2.3 Személyi feltételek

19 fő óvónő:

Ebből:

1 fő óvodavezető

1 fő óvodavezető helyettes

18 fő óvónő

Technikai segítők:

1 fő óvodatitkár
3 fő pedagógiai asszisztens
9 fő dajka
4 fő technikai kisegítő személyzet
1 fő karbantartó
2 fő megváltozott munkaképességű dolgozó napi 4 órában

Bölcsődei csoport:

3 fő kisgyermekgondozó-nevelő

Ebből:

1 fő szakmai vezető

Bölcsődei technikai segítő:

1 fő bölcsődei dajka

Az óvónők fogékonyak az újra, tele vannak ambícióval, lelkesek, jelen van az önképzés, továbbképzés igénye. A tanfolyamok kiválasztása szabadon választott, önkéntes, de figyelünk arra, hogy az óvoda és minden kolléga profitálhasson az ott megszerzett ismeretekből, tapasztalatokból. A kollegák közül néhányan egyes területeken kimagasló eredményeket érnek el, a tehetséggondozásnál ez nagy szerepet játszik. Az intézmény érdekeit figyelembe véve továbbra is igyekszünk bővíteni, fejleszteni szakmai tudásunkat.

Az óvónők csoportba osztásának főbb szempontjai:

- a gyermeki érdek
- a délelőtti és a délutáni óvónő azonos nevelési elvei
- eltérő egyéniségükkel jól egészítsék ki egymást
- kölcsönös bizalom, együttműködés, támogatás
- valódi kommunikáció
- teljes összhang

Ezek a szempontok vezérelnek bennünket a csoporthoz tartozó dajka kiválasztásánál is. Ők is szakképzettek, akik türelemmel, őszinte szeretettel bánnak a gyermekekkel. Aktívan részt vesznek a csoport életében, eredményesen segítik az óvónő munkáját a gondozás, nevelés területén.

2.3.1 Óvónőink számára a jó pedagógus kritériuma a következők:

- bíznak a gyermekben, tudnak örülni az apró „lépéseknek”
- hagyják a gyermeket próbálkozni, ösztönzik az újrakezdésekre, bátorítják őt, és türelmesen kivárik az eredményt
- bizalommal segítik a hibák kijavítását
- felismerik a gyermekekben a lehetőséget, a tehetséget
- teljes személyiségükkel motiválnak és „pozitív erőforrást” jelentenek a gyermekek számára
- törekszenek a jó munkatársi kapcsolat kiépítésére
- empátiás képességgel rendelkeznek
- a pedagógiai programban megfogalmazott elvek értelmében végzik nevelő munkájukat.
- a gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értékű
- sajátos törődést igénylő gyermekek segítése speciális ismeretek megszerzésével, megfelelő szakemberek közreműködésével

2.3.2. Pedagógus kapcsolatokra vonatkozó etikai normák:

- kollegiális kapcsolataiban az értékek tisztelete, egymás megbecsülése és a pedagógusi hivatás iránti elkötelezettség domináljon,
- szakmai vitákat tárgyilagosan folytasson,
- méltó módon képviselje az intézményt a külvilág előtt,
- mindaddig álljon ki a kollégája mellett a külvilág előtt, amíg annak hibája kétséget kizáróan be nem bizonyosodik,
- minden jogos eszközt vegyen igénybe intézménye és szakmája jó hírének öregbítésére,
- a vezető és a beosztott kapcsolatát a korrektség, tárgyilagosság, az őszinteség, a kölcsönös bizalom és tisztelet jellemezze,
- a pedagógus a szülők között nem tesz különbséget, kapcsolatai egyenlők,
- minden gyermekkel egyformán törődik, diszkriminációt nem alkalmaz,
- törekszik a nevelés során keletkező konfliktusok helyes kezelésére,
- az éves nevelő munkája tervének megvalósulását kísérje figyelemmel, szükség esetén vizsgálja felül,
- az intézmény nevelési programjában megfogalmazott elveket juttassa érvényre

2.4. Tárgyi feltételek

Mindkét óvodai telephely a település főútvonala mellett fekszik.

A Manóvár óvoda épületében hat tágas csoportszoba található, öltözővel és mosdókkal, tornateremmel, nevelői szobával, logopédiai foglalkoztató fejlesztő szobával, hozzátartozó irodákkal, konyha, mosó- és varrósobával, raktárhelyiségekkel. 5 csoportban óvodáskorú gyermekek, 1 csoportban bölcsődés korú gyermekek nevelése folyik.

A nyílászárók felújítása folyamatos, a fürdőszobák korszerűek.

A villanyvezetékek/villanyhálózat 2016-ban teljes felújítására került. 2017, és 2018-ban megújultak a csoportszobák, új beépített szekrényt kaptak.

A Zsiráf óvoda telephelyének épülete modern, korszerű, szintes. Az épületben négy csoportszoba van, amelyek világosak, és átjárhatók, közülük 2-2 rendelkezik közös fürdőszobával. Van egy tágas, világos aula, itt található az öltözőszekrények, rendelkezik tornaszobával. A földszinten melegítőkonyhával, mosó- és vasalóhelyiségekkel, technikai öltözővel, ebédlővel rendelkezik. Az emeleten található az irodák, orvosi és elkülönítő szoba, valamint az óvónői öltöző, logopédiai szoba. A nyílászárók korszerűsítése folyamatosan történik. 2018-ban a tetőtér ablakait korszerű, hőszigetelt ablakokra cserélték, a szigetelése felújításra került.

Minden csoportszobához tartozik egy terasz is.

A csoportszobák területe mindkét telephelyen kb. 50m². Több funkciót töltenek be: óvodai tevékenységek, játék, foglalkozások, étkezések és a pihenés színterei. A felszereltségük megfelelő, a belső tereket, harmóniát árasztó színes anyagokkal, tárgyakkal minden csoport saját ízlése szerint esztétikusan alakítja ki. A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon és a biztonságukat figyelembe véve tároljuk. Lehetőségeinkhez mérten egyre több természetes anyagot használunk, amivel szeretnénk a gyerekek ízlését, szépérzékét is formálni, ezért az erre a célra rendelkezésünkre álló tereket ilyen anyagokból készült korszerű játékokkal, eszközökkel látjuk el.

Az óvoda udvarát olyan módon alakítottuk ki, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja, feleljen meg testméretüknek, ezzel biztosítva egészségük megőrzését, mozgás és játékigényük kielégítését. Virágoskertek is találhatóak mindkét óvodaegység udvarán, annak érdekében, hogy gyermekeink közelről is megismerkedhessenek a kerti munkálatokkal. A

biztonság érdekében mindkét telephelyen a mászóakák egy része alatt ütéscsillapító gumitéglákat raktunk le. A többi mászóka alatt is folyamatosan pótoljuk az ütéscsillapítókat.

Játékkészletünk jónak mondható, sok képességfejlesztő eszközzel rendelkezünk. Olyan pedagógiai eszközöket vásárolunk, melyek kiválóan alkalmasak a tevékenykedtető, differenciált, egyéni fejlesztésekre.

3. Az óvodai nevelés feladatai

3.1. Az óvodai nevelés általános feladatai

„Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Az egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Ezen belül az óvodai nevelés feladata:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése;
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése;
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése;
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só- és telítetlen zsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása;

- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés”

3.2. A Környezeti nevelő programhoz kapcsolódó feladatok

Fontosnak tartjuk, hogy a környezetére érzékeny, természetszerető gyermekeket neveljünk, megalapozzuk a környezettudatos magatartást:

- kirándulások során a kulturált viselkedési forma elsajátítása
- a kiránduláson gyűjtött „kincsek”, valamint az érdekes kövek, csigák, kagylók, ásványok elhelyezése a csoportokban levő élősarok állványon
- kísérletek végzését növényekkel, vízzel, levegővel stb.
- szelektív hulladékgyűjtés kialakítása
- népi megfigyelések tapasztalatainak felelevenítése
- évszakok jellegzetességének megfigyelése
- zöld napok ünnepeire nagy hangsúlyt fektetünk
- természetvédelem, környezetvédelem tudatos legyen
- növény és állathatórókból a kirándulások helyszínének élővilágának megismerése
- a szülők tájékoztatását a „Természetjáró- környezetvédő híradóban”
- a munkaközösség éves tervének ismertetését hónapokra lebontva
- az aktuális gyermekrajzok kiállítását
- az óvoda környékének folyamatos ellenőrzését, parlagfűtől mentessé tételét, és egyéb, az egészségre ártalmas gyomnövények rendszeres irtásával
- papírgyűjtés szervezése évente két alkalommal
- környezetre ártalmas anyagok gyűjtését (olaj, elem)

Célunk az, hogy a gyermekek tanuljanak meg harmóniában élni a természettel, ehhez szükséges, hogy megismerjék azt, és érzelmileg kötődjenek hozzá. Ha megismerték a természetet és megszerették, vigyázni is fognak rá, hogyha ezt a pozitív hozzáállást már óvodás korban kialakítjuk a gyermekben, akkor a környezetet szerető és védő felnőtté válhatnak.

3.2. Erkölcsi nevelés, etika

Nagy hangsúlyt fektetünk az **erkölcsi nevelésre** is, hiszen „Erkölc nélkül nincs ember” mondja Seneca római filozófus és drámaíró. Értékek nélkül pedig nincs mihez mérni magunkat.

Tudjuk, hogy a gyermekeket születésüktől kezdve különböző hatások érik, személyiségüket döntően közvetlen környezetük befolyásolja, hisz innen merítik a modelleket, szerepeket, amelyekkel azonosulni igyekeznek.

Tapasztalataink szerint a jól átgondoltan felállított és következetesen betartott illemszabályok a gyermekek számára megkönnyítik a beilleszkedést, biztonságot adnak, megóvják a gyermeket az „ügyetlenségtől”, tartást adnak fellépésüknek.

Óvodaegységünkben a következő **illemszabályokat** tartjuk fontosnak

- az óvodai viselkedés
- a jó megjelenés
- köszönés
- árulkodás és jogos panasz közötti különbség
- konfliktushelyzetek megoldása
- bemutatkozás
- ajándékozás
- illemsértő, illemtudó kifejezések helyes alkalmazása,
- tekintettartás, megfelelő térköz alkalmazása,
- segítségadás kérés nélkül is,
- türelmes, kitartó magatartás
- utcai viselkedés

Agresszió elleni nevelés szabályai:

Lehet:

- nemet mondani
- haragosan nézni
- nem játszani
- kapcsolatot szakítani

- nem szólni hozzá

Nem lehet:

- testi épséget veszélyeztetni
- fizikai fájdalmat okozni
- pszichikai fájdalmat okozni

Az óvónő feladata az óvodás szükségleteinek kielégítésében:

- biztosítsa a gyermeki szabadságot, kötetlenséget
- sürgetésmentes elfogadó légkört alakítson ki
- gondoskodjon a hosszú, nyugodt játékidőről
- nyitottság jellemezze
- kongruens metakommunikációt alkalmazzon
- derűt és humort is vigyen a mindennapokba
- követendő példát nyújtson
- kontrollálja saját beszédét és mozgását
- legyen következetes
- engedjen több teret a rugalmasságnak, spontaneitásnak, kreativitásnak
- a tekintélyelvűséget vesse el
- fogadja el az egyéniséget, alakítson ki sajátos arculatot a csoportban
- biztosítson lehetőséget az elhárító mechanizmusok alkalmazására (mese, dramatizálás, szerepjáték, ábrázolás adta lehetőségek kihasználásával)
- vigyen fényt a szürke hétköznapiakba (csoport hagyományok, ünnepek, ajándékozás, örömszerzés)

3.3. Néphagyományőrzés, ünnepek, ünnepélyek

Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeink megismerjék, megbecsüljék elődeink világát, mert így válik számukra környezetük kiismerhetőbbé, otthonosabbá, hiszen múltbéli élmények életünk minden pillanatát meghatározzák.

Ünnepeinkbe, mindennapjainkba beleszójuk a környezetünkre jellemző, a gyermeki sajátosságoknak megfelelő néphagyományokat. A közösen átélt ünnepek és az ehhez kapcsolódó szokások, az óvodások érdeklődéséhez, értelmi képességeihez, fejlődési szintjéhez igazodó Nemzeti ünnep feldolgozása az érzelmi kötődésen túl segítik a nemzeti identitás tudat alakulását, megalapozását, esztétikai és erkölcsi értéket képviselnek.

Városi szintű rendezvényekké váltak egyes hagyományaink, ezek megtartása, bővítése fontos számukra.

Az óvodai élet ünnepek

Csoportavató, Mihály nap, Szüret, Mikulás, Karácsonyi készülődés, Advent, Lucázás, Betlehem, Pásztorjáték, Farsang, Nőnap, Március 15, Húsvét, Majális (májusfaállítás), Anyák napja, „Nyitva van az aranykapu” – gyermek és búcsúzóhét, Szeretetnap.

Városszintű ünnepek

Szabolcs Nyári Fesztivál, Életmód napok, Márton napi felvonulás, Kiszézés, Városi gyertyagyújtás, Költészet napja

Zöld napok ünnepei

Állatok világnapja, Földünkért világnap, Víz világnapja, Föld napja, Madarak és Fák napja, Takarítási világnap, Kézmosás világnapja

Gyermekek születésnapját a csoportok saját hagyományaik alapján ünneplik, gyümölcssel vendégelik egymást.

Az ünnepek, ünnepélyek szervezésében lebonyolításában irányt mutat a „Bújj, bújj zöldág, zöld levelecske, hagyományok a pusztaszabolcsi óvodában,„ című könyv – melyet az óvoda kollektívája készített.

3.4 Egészséges életvitel alakítása, egészséges életmódra nevelés

Mai világunkban különösen hangsúlyosnak tartjuk az egészség életvitel igényének kialakítását, az egészséges életmódra nevelést. Az óvoda feladata, hogy biztosítsa a megfelelő feltételeket, valamint kihasználjon minden adódó lehetőséget a gyermekek testi, lelki egészségfejlesztésében, jártasságok, készségek kialakításában.

Fontos már kisgyermekkorban e szemléletforma / magatartás megalapozása. Az egészséges életmód kialakítása magában foglalja a helyes táplálkozási szokásokat, a mozgást, a személyi higiéniát, a szükségletek kielégítését. Egészség terén kiemelten kezeljük a prevenciót és a hátrányok kompenzációját.

Egészségneveléssel összefüggő feladatok:

- az egészséges fejlődéshez szükséges környezet biztosítása
- megfelelően kialakított napirend
- mentális egészségfejlesztés,
- relaxáció, stressz oldás
- az egészség megőrzése, védelme, a test edzése
- testi szükségletek-, mozgásigény kielégítése, mozgásfejlesztés
- a testápolás, öltözködés szokásainak kialakítása
- a képességek megfelelő, differenciált fejlesztése
- szükség esetén a szülővel együttműködve a megfelelő szakember bevonása
- szabad játék biztosítása
- levegőzés naponta, ha az időjárás „engedi”
- pihenés biztosítása
- étkezési szokások
- egészséges táplálkozás: születésnapokon, egyéb ünnepeken gyümölcsöt eszünk
- gyümölcs és zöldségnapok
- prevenció, szülői szemlélet alakítása.

4. Különleges bánásmódot igénylő gyermek**4.1. Sajátos nevelési igényű gyermek befogadása, fejlesztése**

A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd,

Az intézmény alapító okiratában szerepel az sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján bekerülhetnek intézményünkbe az értelmi- vagy beszéd fogyatékos, mozgássérült, illetve autizmus spektrumzavarral, vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek, akiknek diagnosztizálása óvodai életük időszakára esik.

Az sajátos nevelési igényű gyermekekkel való foglalkozást utazó fejlesztő pedagógusok segítik. Rendszeresen konzultálunk a szakemberekkel. A problémák megoldásához

javaslatokat, segítséget kérünk, folyamatosan figyelemmel kísérjük a gyermekek fejlődését. Pedagógiai attitűdünkkel, az elméletben tanultak segítségével felvállaljuk, változatos módszerek használatával képviseljük a gyermek érdekeit, biztosítjuk az esélyegyenlőséget. Figyelembe vesszük a gyermekek életkori sajátosságait, eltérő fejlettségi szintjét. Ennek megfelelően alkalmazzuk az aktualitásnak, adott helyzetnek megfelelő különleges bánásmódot, módszereket.

Az óvodai szintű fejlesztés komplex módon, az egyéni és az életkori sajátosságokat, a játékosság elvét szem előtt tartva, a szakvéleményben foglaltak, illetve a szakemberek által javasoltak szerint valósul meg. A részképesség zavarokat a logopédus, a gyógypedagógus, a fejlesztő pedagógus, és a szakvélemény útmutatásai alapján, differenciált feladatadással, mozgásos-, anyanyelvi- és egyéb probléma specifikus fejlesztő játékokkal kompenzáljuk.

4.2. Halmozottan hátrányos gyermek fejlesztése

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket kiemelten kezeljük. Készítünk egyéni fejlesztési tervet az esetlegesen felmerülő hátrányok csökkentésére, differenciált feladatadással segítjük képességeik fejlődését.

A szülőket bevonjuk az óvodai programokba, fokozott figyelemet fordítunk arra, hogy aktív részesei legyenek az óvodai életnek.

4.3 Tehetséges gyermek nevelése

A kiemelten tehetséges gyermek: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelhető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Az óvodai nevelés során fontos feladat a tehetségcsírák felfedezése, a kibontakoztatás elősegítése.

A tehetséggondozás területén feladataink:

- Az óvodapedagógusok körében a tehetséggondozásra, a gyermeki kompetenciák fejlesztésére való felkészülés támogatása.
- Az „erősségekre” épített differenciált feladatadás, valamennyi érintett tevékenységi területen.
- Óvodás gyermekeink rajzversenyen, sport- és környezettudatos életmódhoz kapcsolódó játékos vetélkedőkön való részvétele

- Tájékoztatjuk a szülőket gyermekük kiemelkedő teljesítményéről, javaslatot teszünk adott készségek, képességek továbbfejlesztésére.
- A hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata változatlanul a gyermeki személyiség harmonikus testi, szellemi, érzelmi fejlődésének elősegítése.”

4.4. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése megbízási szerződéssel, szakember által történik.

A csoportban történő fejlesztés, a szakemberrel történő konzultálás után egyéni-, csoportos differenciált feladatadással valósítjuk meg.

5. Gyermekvédelem

Az óvodában évről évre nő a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek száma, ezért hangsúlyos szerepet kap programunkban a gyermekvédelem.

Az óvodapedagógus gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatai

- időben figyeljen fel a veszélyeztetett, hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre, valamint azokra, akiknek fejlődésében rendellenesség mutatkozik
- derítse fel a gyermekek fejlődését veszélyeztető okokat
- pedagógiai eszközökkel törekedjék a család életviteléből származó káros hatások ellensúlyozására
- a szülők anyagi helyzetének ismeretében, ahol szükséges, kezdeményezze a szociális segítségnyújtást, és jelezze mindezeket a gyermekvédelmi felelősnek

A gyermekvédelmi felelős feladatai

- regisztrálja a megkülönböztetett figyelemre szoruló gyermekeket a gyermekvédelmi naplóban
- rendszeresen látogatja otthonukban a problémás gyermekeket
- feljegyzéseket készít a rendkívüli eseményekről, családlátogatásokról
- figyelemmel kíséri a hiányzásokat, valamint az étkezési díjak befizetését
- a gyermek érdekében szociális, mentális problémák észlelése esetén intézkedéseket kezdeményez az erre illetékes helyeken
- együtt működik a Pusztaszabolcsi Szociális és Gyermekjóléti Intézménnyel, a város gyámügyi előadójával és a védőnőkkel

Az óvoda feladatai

- együttműködni a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal
- tájékoztatni a szülőket a gyermekvédelmi felelős személyéről, és fogadóórája időpontjáról
- közzétenni a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét és telefonszámát

6. Kapcsolattartás partnereinkkel

6.1. Az óvoda, mint befogadó intézmény: szülő – óvoda kapcsolat

Az új gyermekek befogadásakor nagy fontosságot tulajdonítunk a helyes előkészítésnek. Az átmenet legfájóbb pillanata a gyermek számára a szülőktől való elválás. Olyan módszereket, elvárásokat kívánunk alkalmazni, melyek megkönnyítik a gyermekek alkalmazkodását a megváltozott körülményekhez. Úgy ismertetjük meg a gyermekeket az új környezetükkel, hogy közben érzelmi bázist találjanak bennünk, óvodapedagógusokban.

Nagyon fontos, hogy a hátrányos helyzetű, és a halmozottan hátrányos helyzetű családokkal való kapcsolattartás se formális, hanem tartalommal telített legyen. A gyermekközösségekre tudunk úgy hatni, hogy ne a sajnálat, hanem a tényleges elfogadás és az igény szerinti segítségadás legyen a döntő.

A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében elengedhetetlen az óvoda és a család szoros együttműködése. Éppen ezért keressük azokat a lehetőségeket, kooperációs formákat,

amelyek az óvoda munkájának szakszerű megismerését, az információk áramlását, a szülők szemléletformálását szolgálják.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű, valamint a migráns gyermekek nevelésére irányuló alapelv az inkluzív pedagógia.

A gyermekek harmonikus fejlődése érdekében elengedhetetlen az óvoda és a család szoros együttműködése. Éppen ezért keressük azokat a lehetőségeket, kooperációs formákat, amelyek az óvoda munkájának szakszerű megismerését, az információk áramlását, a szülők szemléletformálását szolgálják.

Ennek érdekében a következő eljárásokat alkalmazzuk

- Beíratásnál megmutatjuk az óvodát, meghívjuk programjainkra a leendő óvodásokat
- A befogadás folyamatos, nincs behatárolt idő és életkor kerete, a gyermek egyéni igényei szerint történik
- A befogadás amennyiben a gyermek igényli, mindkét szülővel is történhet
- Még óvodába lépés előtt meglátogatjuk a gyermekeket otthonukban, közvetlen kommunikációra törekszünk
- Az óvodát bemutató levélben értesítjük a szülőket gyermekük felvételéről.
- Csoportavató ünnepséget tartunk szeptember elején, ahol barátságos, oldott hangulatban játszik, tevékenykedik felnőtt és gyermek egyaránt
- Megadjuk a nyílt napok és a nyílt hetek lehetőségeit az óvodás gyermekek szüleinek, de meghívjuk azokat a gyermekeket és szüleiket is, akik még nem töltötték be a 3. életévüket.
- Fokozottan fontosnak tartjuk a hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel való rendszeres és kétoldalú kapcsolattartást.
- Törekszünk arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek szüleit megnyerjük az óvodai rendezvényeken való aktív részvételre.

Kapcsolattartás formái

- szülői értekezletek
- családlátogatások
- nyílt napok

- közös udvarrendezés, munkadélutánok
- közös ünnepi készülődés
- fogadóórákon tájékoztatást adunk a gyermekek fejlődéséről
- egyes rendezvényeket közösen szervezünk
- ötletadó kiállítás aktualitásnak megfelelően
- vásár, saját készítésű portékák készítése
- online felületen történő kapcsolattartás

Mit tehet az óvónő a befogadás sikeressége érdekében?

- partnerkapcsolat kialakításával, empátikus magatartással közelít a szülő felé
- megpróbálja megnyerni a kisgyereket az együttműködés érdekében
- személyes kapcsolatot alakít ki a gyermekkel
- megértéssel fogadja a kisgyermek leválási nehézségeit
- időt ad a leválásra
- a gyermek beilleszkedését segíti
- nevelő, fejlesztő munkája során a közös élmények örömét nyújtja
- a kisgyermek igényeinek megfelelő törődést, biztatást, megerősítést ad minden gyermeknek
- az óvoda valamennyi alkalmazottjával együtt azon fáradozik, hogy az érzelmi biztonságot megteremtse a gyermek számára
- fejleszti saját nevelési-módszertani kultúráját

Dajka szerepe a befogadásban:

- egyre több időt töltenek a gyerekek és az óvodapedagógus körében
- munkájukat a gyerekek napirendjéhez igazítva, az óvodapedagógus irányítása mellett végzik
- a dajka a nevelés egyik segítője
- mintául szolgál (beszéd, viselkedés, öltözködés, higiéné, ápoltság)
- az óvodapedagógus útmutatásai alapján a gyakorlatban érvényesítenie kell az egyéni bánásmód elvét
- segítőt jelenlétével annyi segítséget kell nyújtania a gyermekek számára, amennyi feltétlenül szükséges feladataik önálló elvégzéséhez
- a jóindulatú attitűd elengedhetetlen

- rendelkezzenek azzal az ismerettel is, hogy a gyermekek közötti eltérések természetesek, állandóan jelen vannak

Pedagógiai asszisztens szerepe a befogadásban:

- Az óvónővel szorosan együtt működve részt vesz a gyermekek gondozásában, nevelésében, segít az esztétikus környezet kialakításában.
- Segítséget nyújt az óvónőnek a foglalkozási eszközök elkészítésében, előkészítésében.
- Az óvónővel egyeztetve asszisztál a nevelési és oktatási feladatokban, egyénileg foglalkozik a gyerekekkel.
- Szabadidőben játékezeményezéseket szervez.
- Az óvónő irányításával elvégzi a rábízott dokumentációt, kiírásokat készít.

Részt vesz az óvodai rendezvények dekorációinak elkészítésében, a díszítésben.

6.2. Fenntartó és az óvoda kapcsolata

- az óvodavezető évente beszámol az óvodában folyó munkáról
- a városi ünnepek szervezésében, lebonyolításában részt vesznek óvónőink
- rendezvényeinkre meghívjuk a polgármestert és a képviselő- testület tagjait
- a gyermekek egyes ünnepeken meglátogatják a Polgármesteri Hivatal dolgozóit
- intézményünk munkájáról szóban kikérjük a polgármester, a jegyző és a humán bizottság elnökének véleményét

6.3. Az iskola és óvoda közötti kapcsolat

Óvoda- iskola közötti átmenet:

Az intézményegységek nevelési folyamatának részét képezi az átmenet kérdésköre, mindent megteszünk, hogy a gyermekek és a szülők számára megkönnyítsük az óvodából az iskolába való átmenetet.

A kapcsolattartás formái

- tapasztalatcserék
- továbbképzések
- értekezletek
- bemutatókon veszünk részt
- óvodások látogatást tesznek az iskolában

- iskolások visszalátogatnak az óvodába
- a tanítók szülői értekezletet tartanak a leendő iskolások szüleinek
- iskolások műsort adnak az óvodásoknak
- esetenként közös papírgyűjtés
- egymás rendezvényein való részvétel
- évnyitó napján az óvó nénik elkísérik az iskolába az elsősöket

6.4. Könyvtár

A városi könyvtárba ellátogatnak az óvodások, így megismerhetik a könyvtár használatát és annak fontosságát. A könyvtár által szervezett gyermekeknek szóló programokat rendszeresen látogatjuk.

6.5. Egészségügy

A védőnőkkel rendszeres kapcsolatban áll intézményünk, akik folyamatosan végeznek tisztasági szűrővizsgálatot, és mellette kiszűrik a hallási és látási problémákkal küzdő gyermekeket is.

A fogorvos évente két alkalommal nézi meg a gyermekek fogazatát. A gyermekorvos hetente egy alkalommal ellátogat az intézménybe, és figyelemmel kíséri a bölcsődés korú gyermekek egészségi állapotát.

Az NÉBIH rendszeresen tisztasági ellenőrző vizsgálatot végez az óvodában.

6.6. Pusztaszabolcsi Szociális és Gyermejjóléti Intézmény

Elsősorban az óvodavezető és a gyermekvédelmi felelősök állnak rendszeres kapcsolatban a Pusztaszabolcsi Szociális és Gyermejjóléti Intézmény dolgozóival.

Kapcsolattartás formái:

- közös családlátogatások
- értekezletek
- esetmegbeszélések
- szakmaközi megbeszélések
- informatikai rendszeren keresztül
- telefonon, infokommunikációs eszközökön

6.7. Civil szervezetek

- „Tiszta utak élő táj” Egyesülettel való kapcsolatunk elősegíti a gyermekek környezettudatos nevelését: faültetés, szemét szállítás
- A Zsiráf és a Manóvárért Alapítvány különböző programok, eszközök, szakkönyvek finanszírozásával segíti a gyermekek fejlesztését
- Napraforgó klub egészséges életmódra hívja fel a figyelmet, vetélkedőkkel, rajz versenyekkel
- Szabadidő Sport Egyesület sport versenyeket, játékokat szervez a gyermekeknek
- Hagyományőrző és Hagyományteremtő Alapítvány támogatja az óvoda munkáját. Segítségükkel több kiadvány jelent meg az intézményünk életéről, munkájáról.
- Hagyományok Háza által szervezett programokon való részvétel – Költészet napja, Népmese napja, egyes óvodaszintű programjaink lebonyolításának helyszíne – pld: Kiszézés.
- Önkéntes Tűzoltó Egyesület bemutatót tart az óvodásoknak, ahol megismerjük a munkájukat.

6.8. Egyéb kapcsolatok

- Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Dunaújvárosi Tagintézménye
- Fejér Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székesfehérvár
- könyvterjesztők
- bábszínház
- helyi médiák
- IKK: gyermekeink évente két alkalommal, műsorral ajándékozzák meg városunk idős lakóit
- Pusztaszabolcsi Könyvtár és Művelődési Ház

6.9. Kapcsolatok más nevelési intézményekkel

- Meghirdetett időpontokban bemutató foglalkozások tartása, hospitálási lehetőségek biztosítása

- „A Kárpát-medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda a külhoni magyar óvodákkal kapcsolatépítésre törekszik, és – lehetőségei szerint – szakmai kapcsolatot tart fenn.”

7. A pedagógiai munka dokumentációi

7.1 Dokumentumok

- Óvodai felvételi előjegyzési napló
- Felvételi mulasztási napló
- Csoportnapló:
  - Heti nevelési-tanulási tervkészítés
  - Hetirend és napirend összeállítása
  - A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
  - A nevelőmunka folyamatos értékelése
- Fejlődési napló
- Egyéni fejlesztési lap az egyéni fejlesztésben részesülő gyerekekről

7.2. Gyermek mérés, fejlődésük nyomon követése

A gyermekek fejlődését a RAABE által fejlesztett, saját intézményünkre átdolgozott, a gyermekek megfigyelésén alapuló módszerrel végezzük. „A tartalma lefedi a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 93/A §- ban foglaltakat. Az intézményben történő alkalmazása felmenő rendszerben történik (minden új jogviszonyt létesítő gyermeknél kezdjük el bevezetni)

„Kötelező tartalmi elemek.

1. Anamnézis
2. Egyéni fejlődés mutatói
3. A gyermek fejlődését segítő megállapítások, intézkedések, elért eredmény
4. Amennyiben a gyermeket szakértői bizottság vizsgálta, a vizsgálat megállapításai, speciális fejlesztést végző pedagógus fejlődését szolgáló intézkedésekre tett javaslatai
5. A szakértői bizottság felülvizsgálatának megállapításai
6. A szülő tájékoztatásáról szóló feljegyzések
7. Kiegészítő információk

Kiegészítő tartalmi elem

A gyermek egyéni fejlődésére irányuló egyéb információk. Ilyenek például a külön foglalkozáson résztvevő, gyermek fejlesztésével kapcsolatos információk, mint például a szakorvosi véleményben, valamint a felülvizsgálatok eredményeiben foglalt megállapítások, a speciális fejlesztést végző szakember fejlődést szolgáló intézkedései, annak eredményei.

A fejlődést nyomon követő dokumentum gyermekenként vezetendő, és külön jogszabályban meghatározottak szerint – a személyes adatok védelmére tekintettel – célhoz kötöttség megtartásával kezelhető.”

A Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer (DIFER) programcsomag rövid változata alapján mérjük a tanköteles korú gyermekeket, amely megbízható iskolakezdési szűrést tesz lehetővé.

A tesztek négyféle értékelést tesznek lehetővé

1. Elemenkénti analitikus diagnózis, melyben részletes ismereteket kapunk arról, hogy a készség mely elemi működnék már, illetve mely elemek fejlesztésére van még szükség.
2. Összetevőnkénti analitikus diagnózis, a készség összetevőinek fejlettségét mutatja az egyes gyermekekre és a csoportra vonatkozóan.
3. Tesztenkénti globális diagnózis, a vizsgált gyermek a fejlődés melyik szintjére jutott el.
4. DIFER index a gyermek általános, aktuális fejlettségét, fejlődési folyamatát jellemzi

Szociometria mérés

A szociometria mérést a nevelési évenként két alkalommal készítünk – október, és április hónapban. A módszer segítségével megmutatkoznak a csoporton belüli kisebb csoportok, kölcsönösségi kapcsolatok és a peremre szorult gyermekek. A mérések tapasztalatait az óvodapedagógusok felhasználják terveik elkészítésekor, eredményétől függően közösségépítő játékokat, programokat terveznek.

7.3. Felnőttek ellenőrzése és értékelése

Az óvodapedagógusok szakmai tevékenységének ellenőrzését, az intézményi önértékelési rendszer alapján folytatjuk le, alapvetően az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjában leírtak alapján.

Az Oktatási Hivatal által kiadott Önértékelési kézikönyv alapján a pedagógusminősítés területeivel megegyezően, a pedagóguskompetenciákhoz kapcsolódó intézményi elvárásoknak megfelelően.

8. Fábián Katalin: A tevékenységközpontú óvodai nevelés programja

8.1 Célja és feladatai:

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontba helyezését és az óvoda nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, nem ad helyet az előítéletek kibontakozásának, sem társadalmi, sem nemi, sem egyéb értelemben. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés - az érés - sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda **szakmailag önálló intézmény, a családi nevelés kiegészítője. Az óvodai pedagógia és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását**, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik az életkoti és egyéni sajátosságok és az eltérő ütem figyelembevételével. Tehát nem csupán "megengedi", hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz **kooperációra és kommunikációra** kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A kooperáció és a kommunikáció az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a következő konkrét tartalmat foglalja magába:

1. A kooperáció konkrét tartalma:

a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése

2. A kommunikáció konkrét tartalma:

a közmegegyezésre (a konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Az óvoda a pedagógiaileg segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezetadta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez, akárhogy is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét - eltérő kulturális színvonalon - a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a nevelés fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a **nevelés** a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, a mi esetünkben a **tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:**

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- a.) **a teljes gyermeki személyiség fejlesztését** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.
- b.) **az életre való felkészítést** a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Ez a pedagógiai program - az óvodás gyermek szociális életképessége növelése érdekében - fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenek előtt az adott nevelési intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által létezik.

A nevelés, mint "tudatos értékválasztás" a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiaileg meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat. Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyereket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

Mire orientálhat az óvoda? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Az óvoda feladata tehát nem a szűken vett iskolai életre való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

A nevelési cél elérésének feltételei:

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek szükség-leteinek, tevékenységeinek és képességeinek figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

8.1.1. A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében:

A gyermek **fejlődő** személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, **életkoronként, életkori szakaszonként** és **egyénenként** változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a **család** szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a "társadalomba való bevezetés" feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyerekhez, a gyerekek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önállóság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvoda tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az

elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodáskorú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagy mértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl. a biztonságérzet, védettségérzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmónikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyerekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az érzelmi nevelés feladatai:

- A szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- A mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- Az élménybefogadás képességének fejlesztése
- Az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- Az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- Az érzelmi zavarok tompítása, leépítése
- Már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermekeket
- Az óvodapedagógus- gyermek, gyermek- dajka, gyermek- gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze
- Az óvoda egyszerre segítse a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, éntudatának alakulását, és engedjen teret önérvényesítő törekvéseinek.
- Az óvoda teremtsen lehetőséget arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, nevelje a gyermeket a különbözőség elfogadására.

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata; olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését

alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében:

- Az egészséges óvodai környezet megteremtése
- A nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- A gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- A gyermek alapvető fizikai, mentálhigiénés szükségleteinek kielégítése, egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése

8.1.2. A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében:

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

1. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki te-

vékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a.) Valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- b.) Képességfelhasználás, képességfejlesztés eszköze

2. A nevelőhatás belső - a tevékenység tartalmából eredő feltételei:

- a.) az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélni meg)
- b.) a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- c.) a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje)
- d.) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból:
  - elégítse ki a gyermekek akciószükségletét
  - oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításáig - a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig)

8.1.3. A nevelőhatás pedagógiai feltételei:

- a.) A tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek.
- b.) A tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyerekek helyett, de mindenben segítsünk amikor arra szükségük van a gyerekeknek).
- c.) A tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség okai, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya stb. lehet az értékelés kiinduló alapja.

8.1.4. A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység hierarchiaként:

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi. A megismerési vágy a kíváncsiság életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik; minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka is és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egyidőben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek)
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára

- Élmények nyújtásával segítse elő a minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban

8.1.5. A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végső soron minden alkotó, termelő képesség társadalmilag szükségesnek tekinthető. Az egyéni képesség részben öncél, az önmegvalósítás mértéke, részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon, a tendenciákon azonban lehet módosítani, az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elő lehet segíteni.

A tevékenységsszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással:

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése. Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít;

- a nevelés
- orientáló tevékenység is,
  - tevékenységsszervezés is,
  - képességfejlesztés is.

Az első két funkcióval korábban már foglalkoztunk. Most a harmadik részfunkció sajátosságait és teljesítésének feltételeit vizsgáljuk közelebbről.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen; ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy ne lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

1. Az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
2. A második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek.

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenképp az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb.) határozza meg.

Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- A tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg).

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció egymással összefüggő folyamatában a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek, mint említettük, kitüntetett képességosztályok ; bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat, pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieken azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében:

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást

- Minden gyermek képességét önmagához - a saját lehetőségeihez - viszonyítva igyekezzen fejleszteni

9. A tudatos fejlesztés feltételei:

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése egymást kiegészítve érvényesülnek. A tudatos fejlesztés az óvodapedagógus által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

Az **objektív (külső) feltételek**, mint az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet általában adottak. Ebben a tekintetben a tevékenységközpontú óvodai nevelési program nem igényel különleges feltételeket. Csupán arra korlátozódunk, hogy a Magyarországon elfogadott szabályok alapján megfelelő csoportszoba, mosdóhelyiségek és udvar álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül milyen bútorzattal és hogyan alakítják ki az óvoda belső tereit és csoportszobáit. Az objektív feltételek azonban minden óvodában a lehetőségekhez mérten javíthatók. Például nagyon fontos lenne, hogy az óvodák udvarai fűvel és kavicssal borított részt egyaránt tartalmazzanak. Ez nemcsak az egészséges életmód feladatainak megvalósítását tenné könnyebbé, hanem kellemesebbé is varázsolná a gyermekek környezetét. A program megvalósítását elősegíti, hogy nagy egybefüggő játszó és mozgásra alkalmas tereket alakítottunk ki.

Ez nagymértékben elősegíti azt a pedagógiai célunkat, hogy a kooperáció és kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen és akadálytalanul megvalósuljon. Ugyanezt a célt szolgálja a csoportszoba szűk kereteinek kitágítása azáltal, hogy minél nagyobb területen engedjük az óvodásokat mozogni. A folyosó, a mosdó, az előterek mind-mind alkalmasak arra, hogy játszó és beszélgetőhelyek legyenek a gyermekek számára. Ugyanakkor támogatjuk, bátorítjuk, lehetővé tesszük az egyik csoportból a másikba történő átjárást, a kisebb és nagyobb gyerekek egymás közötti kommunikációjának és kooperációjának elősegítése érdekében.

9.1. A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei:

9.1.1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

Az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőttnek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalatai, élményei befolyásolják amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

9.1.2. Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti a nevelési folyamatban, személyisége az elfogadó és segítő, támogató attitűdön alapszik. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket perferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmónikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész

gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képességet meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel.

A tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden, a csoportot érintő kérdésben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az életadta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

9.1.3. Az óvónő és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és a szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékozott legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelőhatásokat.

9.1.4. Az óvónő és a pedagógiai asszisztens együttműködése

A pedagógiai programunk eredményes megvalósítása érdekében, fontos a pedagógiai asszisztens nevelőmunkát segítő tevékenysége. Az óvodapedagógus irányításával segíti a csoportban folyómunkát, egyes gyermekeknek egyéni segítséget nyújt. Az óvodapedagógus

iránymutatásával aktívan részt vesz a gyermekek testi szükségleteinek ellátásában, segítséget nyújt a párhuzamosan végezhető tevékenységek szervezésében, lebonyolításában. Diplomatikusan fordul a lassabban haladó, egyéni segítséget igénylő gyermekekhez. Felelősségteljesen segíti az óvodapedagógust a csoportra, a gyermekekre vonatkozó tervek megvalósításában. Az óvodapedagógus útmutatásai alapján egyéni-, kiscsoportos fejlesztést végez. Segítő munkája eredményes végzéséhez elengedhetetlen az intézmény alapidokumentumainak az ismerete.

9.1.5. A környezetben élők hatásai

Az óvoda mindig adott környezetben működik, ezért valamennyi óvoda esetében lehetnek eltérő és azonos vonások a környezet feltételeit, lehetőségeit illetően. Nagyon fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodai nevelés sohasem lehet tartósan ellentétes az adott környezet elvárásaival. Különösen igaz ez akkor, amikor a szülők egyre inkább kezdik felfedezni, hogy az óvoda tulajdonképpen szolgáltató intézmény, melynek célkitűzéseit a szolgáltatást igénybevevők érdekeinek, elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell kialakítani.

10. A fejlesztés tartalma:

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A négyes feladatrendszer elemeit a nevelés foglalja keretbe. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

1. Játék és tanulási tevékenység
2. Társas és közösségi tevékenység
3. Munka jellegű tevékenység
4. Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggenek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység mint pl. a sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért, másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem a nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

10.1. Játék és tanulási tevékenység

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett "játékos módszerekkel" nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet - különösen a játékban - nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális, vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a "szellemi alkotást" is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység - beleértve a játékot is - felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon

fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat intenzív képességtermelő jellege ugyanis alapvetően attól függ, hogy milyen szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Az óvodában fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesítése.

Jót és jól játszani - ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; az amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek a szabad játékra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítania. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagálókészségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot.

A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatában, ami később a társadalomba való beilleszkedését nagymértékben elősegítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményezőkézség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá- fölé- rendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban:

- Nyugodt légkör biztosítása, az elmélyült játék feltételeinek megteremtése
- A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
- A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása
- Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához
- Az egyéni élményeken túl, közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében
- A gyermeki játék önállóságának tiszteletben tartása
- Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel

A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre, a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben, játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb értelmű annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyermek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egyidőben kevesebbet, de minőségben és

használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3-7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani, vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent. Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulóssal kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul-e a gyermek. Képes lesz-e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakítását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy **örömmel** és **önként** vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A fejlesztés iránya az, hogy mely képességek hangsúlyosak a kompetencia alapú nevelés során. A képességfajták szerinti fejlesztés képezheti az óvoda iskola átmenet alapját: szociális-, értelmi-, verbális- és testképességek. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek személyre szabott igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában egyaránt megoldhatók a napi élet bármely mozzanatában. Ez teljes egészében az

óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés. Bár úgy gondoljuk, hogy a feladatrendszer elemeinek gyakorlati megvalósulását a vegyes életkorú csoportokban lehet a legnagyobb hatékonysággal elvárni, mégis azt valljuk, hogy az óvoda és az óvodapedagógusok hatásköre annak eldöntése, hogy vegyes, részben osztott vagy osztott életkorú csoportban nevelik a gyermekeket.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban:

- Értelmi képességek és a kreativitás fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti
- A gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése bővítése
- Az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, attitűdök erősítése és a képességek fejlesztése
- Spontán játékos tapasztalatszerzés, cselekvéses tanulás.
- A gyakorlati probléma és feladatmegoldás lehetőséget biztosít a tanulásra.

10.2. Társas, értékorientált közösségi tevékenység

A gyermekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység - társadalmi és egyéni - értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenképp az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb.) határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs

képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlás által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már az óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. A tevékenység folyamata különböző élethelyzeteket teremt a gyerekek számára, amelyek egyben problémahelyzetek is, valamilyen döntést kívánnak meg a gyerektől. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkől kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletbentartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág teret nyitunk a gyermekek önállósága, tenniakarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartása, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni öröme túl a közös élményt is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és

a **tevékenykedtetésen** legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek. A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítsé, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és az ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógust egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Biztosítson fokozatos átmenetet és tegye lehetővé a szülővel együtt történő beszoktatást.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem óvodáskor végéig biztosítsa a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára (szülő-óvodapedagógus) megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyermek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvoda-pedagógusnak éppúgy szüksége van a nevelőmunkában a szülőktől érkező információkra, javaslatokra, mint fordítva. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladatai a társas, értékorientált közösségi tevékenységgel kapcsolatban:

- Az értékrendszer kialakulásának megalapozásához legerősebb nevelő hatás a személyes példa
- Az eredményes értékek átadása, közvetítése szempontjából elkötelezettség a pedagógiai programunkban megfogalmazott értékteremtés, értékrend mellett
- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása
- A konfliktusok kezelése
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet alakítása
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértést és toleranciát tanúsítsanak a társaik irányában

10.3. Munka jellegű tevékenység

A munka a közösségi kapcsolatok és kötelességteljesítés alakításának eszköze a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munka jellegű tevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és munka jellegű tevékenység. A munka jellegű tevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munka jellegű tevékenységek fajtái: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell

kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munka jellegű tevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka jellegű tevékenység az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munka jellegű tevékenység végzése során biztosítsuk a teljes **önállóságot**. A munka jellegű tevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyerekekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától érthető és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem **rendszeres, folyamatos** tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt - testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendbentartása - a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Azt felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka jellegű tevékenység megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak **önállóan dönteni**, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését. A munka jellegű tevékenység konkrét tartalmát nem tartjuk szükségesnek körülhatárolni, hiszen attól függ, hol és milyen körülmények között működik az óvoda. Községben és falun nyilván több lehetőség adódik az óvoda udvarán kertet létesíteni, kisállatokat, halakat, növényeket gondozni,

gesztenyét vagy más terméseket gyűjteni stb. Városban is megteremthetők ezek a feltételek, de ott egészen más körülmények és adottságok között. Arra azonban mindenütt van lehetőség, hogy a gyermekek tisztán tartsák saját környezetüket, közösen megjavítsák, megtisztítsák játékaikat, hogy maguk rendezzék be a csoportszobákat, maguk díszítsék fel a termet stb.

A munkára nevelés általános értelemben magában foglalja a termelést, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebbel kell megelégednünk, azonban ez nem jelenti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyerekeket a munka társadalmi értékével. Vegyük például azt, amikor a gyerekek a szülők segítségével papírt gyűjtenek és a pénzből kirándulni vagy fagyfaltozni viszik az óvodásokat. Sok óvodában a gyermekek névnapjukon süteménnyel, szörppel vendégelik meg társaikat. Év végén az összegyűlt üvegeket visszaváltják és a csoportra költik a pénzt, játékot vagy mesekönyvet vásárolnak belőle. Egyes óvodákban gyakori a vadgesztenye összegyűjtése és értékesítése. Ezekben az esetekben ritkán tudatosul még magukban az óvodapedagógusokban is, hogy mindez pedagógiai céllal is megvalósítható. A gyerekek képesek felfogni, hogy munkájuk eredményeként (pl. papír, gesztenye gyűjtés) kirándulni mehetnek, játékot, mesekönyvet vásárolhatnak. Ez értékteremtés, ami alatt itt anyagi értéket értünk, de felfogásunkban az érték nemcsak materiális, hanem szellemi, erkölcsi, esztétikai, stb. értéket egyaránt jelent. Véleményünk szerint a kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható. Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyerekek. Óvodai kert alatt valódi, nagy kertet értünk, ahol a zöldegek és a virágok mellett gyümölcsfák is vannak. Ilyen kertből a termést akár értékesíteni is lehet, de amennyiben az óvoda maga használja fel a termést, a gyerekek megérezhetik, megérthetik annak valódi értékét. Nagyon fontos, hogy a munka jellegű tevékenység végzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal és azok bármikor hozzáférhető módon, szabadon a gyerekek rendelkezésére álljanak.

Az óvodapedagógus feladatai a munka jellegű tevékenységgel kapcsolatban:

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munka jellegű tevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munka jellegű tevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet, ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják a szükséges eszközöket
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munka jellegű tevékenység elvégzéséhez, még akkor is, ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban
- Arra törekedjen, hogy minden munka jellegű tevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.
- Folyamatos konkrét, reális, vagyis sajátmagához mérten fejlesztő értékelés
- Minden gyermek terhelhetőségének megfelelő feladatot kapjon
- Munka jellegű tevékenységek megszervezésénél figyelembe kell venni a csoport összetételét (életkor, fejlettségi szint, szociokulturális háttérét)
- Egy-egy tevékenységet ne a z eredményért, hanem a sikerélményért, hanem az átélt pozitív érzésekért végezze.
- Az eredményes munka össztlönzőleg hasson rá, újabb magasabb szintű cselekvésre motiválja, felelős legyen önmagáért és másokért.

10.4. Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny időfelhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell eljuttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak

öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállóan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétősége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdni. Az óvodában persze sajátosan - az iskoláétól eltérő módon - értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. Elsősorban a délutáni időszakban jut idő arra, hogy a gyermekek az óvónők által felkínált lehetőségek közül (pl. bábozás, festés, rajzolás, zene-tánc, játéktanulás, sakk, társasjáték, filmvetítés, mese-vers, barkácsolás, stb.) közül szabadon választhassanak. A döntést nehezíti, hogy a szabad választási lehetőség az egyik csoportból a másik csoportba való átlépést is lehetővé teszi. Természetesen nemcsak az épületen belül, hanem azon kívül az udvaron is megvalósítható az a sokfajta választási lehetőség, ami döntésre és természetesen újabb és újabb gyakorlásra készíti a gyermeket. Amelyik óvodában az adottságok azt lehetővé teszik, hogy bent a teremben és kint a teraszon vagy az udvaron egyszerre és egyidőben tevékenykedhetnek a gyerekek, ezt a lehetőséget a szabadidős tevékenységek minél szélesebb skálájának nyújtásával feltétlenül ki kell használni. Az óvodások napi életének ilyen formában való szervezésével nemcsak változatos, minden gyermek érdeklődésére igényt tartó keretet teremtünk, hanem a csoportnál nagyobb közösség megismerésére, sőt kialakítására is lehetőséget biztosítunk. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében:

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésére. Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek

- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését
- Pihenőidőben és a délután folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kéréseinek teljesítésére

11. A KOMPLEX FOGLALKOZÁSOK RENDSZERE:

A komplex foglalkozások lényege:

- a. Komplex rendszereket, folyamatokat értelmeznek az óvodás gyermek szintjén
- b. A foglalkozásokat problémacentrikusság és egy-egy vezető szempont megléte jellemzi
- c. A foglalkozásokon tudatosan és tervszerűen integráljuk az adott problémához tartozó ismereteket

11. 1. A társadalmi érintkezést megalapozó komplex foglalkozások

11.1.1. Anyanyelv

Az anyanyelv a legfontosabb eszköze a szociális kapcsolatok kiépítésének és az emberek közötti kommunikációnak. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll. Ha tehát az anyanyelvi nevelés feladatait fontosnak tartjuk és a gyermeket nyelvi fejlesztésben részesítjük, nemcsak tisztábban és jobban fog beszélni, hanem a gondolkodása is fejlődik. Az óvodai anyanyelvi nevelés **komplex** folyamat, ami a nevelési folyamat egészében jelen van. Minden feladatot, minden tevékenységet áthatva segíti a gyermek önbizalmának kifejlődését, szociális kapcsolatainak kialakítását és elősegíti a gyermek zökkenőmentes iskolai tanulásának megkezdését. A rossz kifejezőképességgel rendelkező, beszédében gátolt gyermek gondolkodási képességét nem tudja megfelelően használni.

Ugyanakkor egy kevésbé intelligens gyermek jó kifejezőképesség birtokában jobb teljesítményt képes felmutatni. Ezért fordul elő gyakran, hogy a fejletlen beszédképességű gyermeket gyakran teljesítménye alatt értékeli. Minden gyermek beszédét meghatározza az otthoni nyelvi környezet. Az óvoda fejlesztési feladatainak tehát a család, a környezet

megismeréséből kell kiindulni és a gyermek egyéni képességeinek megismerésén keresztül kell hatást kifejteni. A fejlesztésnek a gyermek élményeihez kapcsolódva és tapasztalatszerzéssel egybekötve lehet értelme. Az óvodapedagógusnak arra kell lehetőséget biztosítani, hogy nyugodt légkörben életszerű helyzetekben minden gyermek beszélhessen arról, ami érdekli, ami foglalkoztatja. Semmiféle türelmetlenség vagy a gyermek korlátozása nem megengedhető az anyanyelvi nevelés során. Az óvoda tevékenységgel gazdag élete, a kellemes, nyugodt légkör alapvetően meghatározza az anyanyelvi nevelés fejlesztését. Ilyen körülmények között a gyermekek szívesen és gyakran beszélnek. A nap folyamán bármikor adódhat lehetőség a beszélgetésre, de célszerű a hétfői napokon erre külön is tekintettel lenni, hiszen ilyenkor otthonról és a külső környezetből hozott rengeteg élményt és tapasztalatot mondják el a gyermekek.

Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd kommunikációs kedvének fenntartására szükséges figyelmet fordítani.

A környezet példamutató, tiszta és szép beszéde mintát nyújt, ösztönzést ad a kisgyermeknek a beszédre. Különösen fontos, hogy az óvodapedagógus ügyeljen beszédének stílusára, a hanglejtésre, a dinamika, a hangsúly megfelelő alkalmazására. Beszéde legyen érthető, egyszerű és világos. Figyeljen arra, hogy a gyermekek mindig választ kapjanak kérdéseikre. Ne vegye el a gyermekek kedvét állandó javítással és figyelmeztetéssel a folyamatos beszédétől. Dicsérje és biztassa a bátoribb gyermekeket, serkentve őket a beszédre. A gyermekek anyanyelvi fejlettségét folyamatosan kísérje figyelemmel. Figyeljen arra a gyermekekre, amelyek beszédhibával, beszédgátlósággal, beszédbeli elmaradással küzd. Szükség esetén kérje szakember segítségét.

Az óvodapedagógus feladatai az anyanyelvi nevelés fejlesztésében:

- Beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megvalósítása
- A beszédöröm biztosítása: arra nevelni a gyermekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket
- Lehetőséget teremteni minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására
- Képesé tenni a gyermekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni
- A gyermekek szókincsének folyamatos bővítése
- A beszédszintvonal emelése olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni
- Beszédmegértés fejlesztése
- Anyanyelvi játékok szervezése

- Beszédtechnika fejlesztése, a helyes kiejtés gyakorlása
- A gyermeki kérdések inspirálása, megválaszolása
- A beszédhibák megfelelő módszerekkel történő javítása

11.2. A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások:

11.2.1. Külső világ tevékeny megismerése

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. Az óvodai foglalkozások rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett szempontok alapján jött létre. Ez a felosztás a tudományok rendszerét és nem a valóságot modellezi és így már az óvodában megkezdődik a világról a gyermek felé áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétaprózódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. Az óvodapedagógus segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, természetközeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket, a szülő földdel, az ott élő emberekkel, a hazai tájjal, helyi hagyományokkal, szokásokkal, a családi, a tárgyi kultúra értékeivel, tanulja meg ezek értékeit, védelmét. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermekeknek. A séták, kirándulások, az óvoda

udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről. Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni. A tolerancia, mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható és ezáltal megérthető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek. Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban. Nem szükséges tehát elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvevő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérthető és hasznosítható a gyermek számára. Megismertetni a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, szeretetét. A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet-társadalom-ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melynek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérthető, megérezhető.

E fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrajátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrajátzása nemcsak arra ad

lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást. A születéstől-felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Matematikai tartalmú tapasztalatok:

„A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jut és azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Felismeri a mennyiségi, alakú, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítéliképessége, fejlődik tér-, sík- és mennyiség szemlélete.”

A matematikai tartalmú tapasztalatszerzés komplex formában, a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve, a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósul meg.

Megvalósulás formái:

- utánzásos, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, ál-landóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmasak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermek tanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait.

A matematikai tapasztalatszerzésnek szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében:

- Olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szerzését a természetben
- Tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- Biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- A foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg
- Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is.
- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

- A matematikai tapasztalatok szerzésénél támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

11.2.2. Művészeti tevékenységek

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmas, árasztó környezet vegye körül a gyermeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekekre. Nem lehet elégszer elmondani azt sem, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, saját példájával a művészeti nevelés érdekében. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenek előtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósíttatni a gyerekekkel. Mindig arra törekedünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg, az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakoztatásának. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az énekezésben, a bábozásban, a rajzolásban, stb...., kifejezésre juttassák. A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyermekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére. Az

óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét - különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele - szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnek lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája. A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyermekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezzhetjük, festhetjük, lerajzolhatjuk, énekelhetünk és mesét, verset mondhatunk róla, bábokat készíthetünk belőle. Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is. Ismételten le kell szögezni azonban, hogy foglalkozásoknak tekintjük a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát, tehát foglalkozás alatt nem kell feltétlenül a klasszikus értelemben vett foglalkozásokra gondolni.

Verselés, mesélés

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradni, hiszen mesélni minden nap szükséges az óvodában. Nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismertetése adja. Teremtünk lehetőséget a gyermekek önálló szöveg és mesemondásához. Segítsük elő, hogy megfelelő eszközökkel el is játszassák a gyermekek a nekik tetsző meséket. A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az óvodában a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi –, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

(gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, ba-tikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás, mintázás, építés, képalakítás, az ábrázolás különböző fajtái):

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva segítik a képi – plasztikai kifejezőképesség, komponáló, térbeli tájékozódó-, és rendezőképességek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek tér-forma és szín képzeteinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakulását. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad, önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendetlenséggel.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára a népművészeti elemek, műalkotások, az ünnepek, szokások, hagyományok, nemzeti szimbólumok, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrényt biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

Ének, zene, énekes játék, tánc:

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére.

Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. Az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások és Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi, etnikai kisebbségi gyermekek hovatartozását is.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében:

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

11.3. Mozgás

Az egyén társadalmi feladatait tudatosító, képességeit fejlesztő ismeretek, tevékenységek –Testi fejlesztés, mindennapi mozgás

11.3.1 Mindennapi mozgás

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi mozgás nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok szükségletek és képességek figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgást és az ülással együttjáró tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődését, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni, ezért a mindennapi mozgást lehetőleg a szabadban célszerű tartani. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak a kondicionális és koordinációs képességek fejlődését biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi mozgás hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

A mindennapi mozgás objektív feltételei:

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. Nagyon jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyakorlására a mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózásra, csúszkálásra, sielésre használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés stb. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A fák között érintő magasságban kifeszített kötélnek a gyerekek. Az udvar különböző részein - különösebb megmunkálás nélkül - lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. A megfelelő távolságban rögzített mászóak az óvodaudvarok fontos kellékei. Az állványokon felfüggesztett mászókötel és gyűrű a vállöv erősítését szolgálja. A megfelelő méretű pancsoló vagy úszómedence a vízzel történő edzésen túl az úszásoktatást is elősegítheti. Az úszás és korcsolyázás ahol lehetőség van rá, szervezeten is megvalósítható. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban, ha lehetőségünk adódik használhatjuk a közeli iskola vagy sportlétesítmény tornatermét vagy füves pályáit. Némi ötletességgel és szakemberek bevonásával tovább fokozható tehát a mindennapi mozgás hatása. Minden, ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, pancsolómedence, játékeszközök, stb...) felhasználhatók a mindennapi mozgás feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi mozgás is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára, valamint arra, hogy könnyen elérhetők legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésére ad lehetőséget.

A mindennapos mozgás-szubjektív feltételei:

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi mozgás eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását. Az örömmel, derűs légkörben, együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy

szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi mozgás tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok) . Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézi szerekekkel végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi mozgás keretébe beépíthető. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi mozgás 20-30 perce alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg mozgásos játékokkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés feladatai:

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni.
- Mozgás közben figyeljenek a társaira.
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmónikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi mozgás megszervezésében:

- Legfontosabb feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának a feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi mozgás örömet jelentsen a gyermekek számára.

12. A nevelés tervezése és időkeretei:

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán, gyermeki ötletre, tapasztalatokra. A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek

fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves, féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötleteinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználására. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési alaphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásrahatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni, differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszere:

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú nevelési program megvalósítása leghatékonyabban vegyes csoportban

képzhető el, de az óvodában létrejövő adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmaznak. Részben osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet.

A lényeg mindig az legyen, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi, a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése. A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenekelőtt az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és a tapasztalatszerzés-re.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete:

- A teljes nevelési folyamat, amely vegyes, részben osztott vagy osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalatszerzésre épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei:
  - önálló és irányított tapasztalatszerzés
  - komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött
  - kezdeményezések és foglalkozások

A nevelés időkeretei:

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A

gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően, ahogy az évszakok váltakoznak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokolta teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei 8 és 10 órás óvodai nyitvatartás esetén:

• Játék és szabadidős tevékenység	5 óra
• Étkezés, pihenés	3 óra
• Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1,5 óra
• Komplex foglalkozások naponta	35 perc

A napirendben az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Hetirend:

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki

tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására. A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata, a mozgás tevékenységek összehangolása igényel az óvodapedagógusok közti egyeztetést.

13. Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Program érvényességi ideje: határozatlan időre szól.

A Pedagógiai Program 2022. március 20-én lép hatályba.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata, módosítása:

Felülvizsgálat: évenként, a jogszabályi és használhatósági szempontok figyelembe vételével.

Módosítása: az óvodavezető hatásköre, kezdeményezheti a nevelőtestület, fenntartó, óvodavezető.

- Mindenkorai törvényi előírások változása esetén.
- A program eredményvizsgálata szükségessé teszi a program módosítását.

A Pedagógiai Program felülvizsgálatát a nevelőtestületnek kell elvégeznie.

14. Pedagógiai program nyilvánossága

Tájékoztatás, megismertetés formája:

A pedagógiai programunkat bárki megismerheti. A beiratkozáskor, vagy a nevelési év során bármikor megnézheti, elolvashatja az intézményben. Az intézményből kivinni nem lehet.

Hozzáférhetőség

Az intézmény pedagógiai programja mindkét óvodai egységben a vezetői irodában a könyvespolcon kerül elhelyezésre. Kérésre, bármelyik óvónő a szülőnek átadhatja. Az első szülői értekezleten az intézmény pedagógiai programjáról az óvónők tájékoztatást adnak, valamint ismertetik a szülőkkel a pedagógiai program megismerésének és hozzáférhetőségeinek lehetőségét.

15. Legitimációs záradék

Az óvodai szülői szervezet a Helyi Óvodai Nevelési Programot megismerte, és az abban foglaltakkal egyetértett.

Pusztaszabolcs, 2022. március 20.

.....
Szülői Szervezet Elnöke

A Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programját a nevelőtestület egyhangúan elfogadta.

Pusztaszabolcs, 2022. március 20.

.....
intézményvezető

Boldogságprogram óvodánkban – Pedagógiai Programunk kiegészítése

„Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játékaik, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekeink így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőttiséghez vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.”

Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke

A Pusztaszabolcsi Városi Óvoda és Bölcsőde Zsiráf Óvoda székhelye, és Manóvár Óvoda telephelye először 2018/2019-es nevelési évre, külön-külön pályázatot nyújtott be a Boldog Óvoda címre, mert az intézmény óvodapedagógusai úgy érezték, hogy a Boldogságórák célja szorosan kapcsolódik a Pedagógiai Programunkban megfogalmazott céljainkhoz, alapelveinkhez, pedagógiai feladatainkhoz.

A Boldogságórák célja:

„A Boldogságórák célja nem az, hogy problémamentes életmodellt állítson a fiatalok elé, hanem, hogy vezérfonalat adjon az óvodásoknak, hogy könnyebben nézzenek szembe a kihívásokkal, képesek legyenek megbirkózni a problémákkal, valamint a testi-lelki egészségmegtartás tényezőinek tanulmányozására adjon lehetőséget.”

Azért csatlakozunk, mert:

- „Fontosnak tartjuk az értelmi nevelésen túl a gyermekek lelki nevelését.
- Szeretnénk, hogy gyermekeink olyan technikákat tanuljanak, ami segítséget ad számukra a mindennapi életben.
- Segítségével hatni szeretnénk a gyermekek közösségi érzésének kialakítására.
- Szeretnénk, hogy megfelelő megküzdési stratégiák álljanak a gyermekek rendelkezésére problémás helyzetekben.
- Hiszünk abban, hogy minden gyermeknek jár a boldogság.
- A „problémás” gyerekek nevelését valamilyen technikával ki szeretnénk egészíteni, színesíteni módszertani palettánkat.
- Hiszünk abban, hogy a pozitív megerősítés kihat a gyermek önismeretének egészséges fejlődésére, teljesítményére és eredményeire, kapcsolataira.”

Célok:

Az életben nap, mint nap problémák, kihívások elé kerülnek gyermekeink is, melyeket elkerülni nem tudunk, nem is szükséges. A gyermekeket meg kell tanítanunk az eléjük kerülő élethelyzetek minél könnyebb megoldására. Életszemlélet alakítása ez, mely iránymutatást adhat a pozitív, gördülékenyebb megoldási lehetőségek előhívására, megfogalmazására. A gyermekek magabiztossága, bizalma, lelki egészsége nagyobb esélyt teremthet a problémák stressz mentes, hatékonyabb kezelésére.

„A Boldogságórákat Magyarországon 2014 szeptemberében indította el a Jobb Veled a Világ Alapítvány szervezésében Bagdi Bella, az alapítvány elnöke.”

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése
6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömök élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság